

DOPADY HMOTNOPRÁVNEJ LÍNIE ZÁSADY NE BIS IN IDEM NA PRIZNANIE OBVINENÉHO

JUDr. Stanislav Mihálik

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky
stanislav.mihalik@flaw.uniba.sk

Dopady hmotnoprávnej línie zásady ne bis in idem na priznanie obvineného

Autor sa v predkladanom príspevku zameriava na špecifické otázky spojené s aplikáciou zásady *ne bis in idem* v rovine trestného práva hmotného. Okrem všeobecného úvodu venuje autor svoju pozornosť najmä stanovisku Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 44/2017, ktoré sa vo svojej podstate venovalo vzťahu vyhlásenia obžalovaného o vine a všeobecne poľahčujúcich okolností, práve s ohľadom na zásadu zákazu dvojitého pričítania.

The effects of the substantive line of the ne bis in idem principle on the confession of the accused

In this paper, the author focuses on specific issues related to the application of the *ne bis in idem* principle in the substantive criminal law. In addition to the general introduction, the author pays particular attention to the opinion of the Criminal law College of the Supreme Court of the Slovak Republic no. R 44/2017, which in its essence deals with the relation of the statement of guilt of accused and generally mitigating circumstances, precisely with regard to the principle of prohibition of double addition.

Auswirkungen der materiellrechtlichen Linie des Grundsatzes ne bis in idem an das Geständnis des Angeklagten

Der Autor widmet sich in dem vorgelegten Beitrag den spezifischen Fragen die mit der Anwendung des Grundsatzes ne bis in idem in der Ebene des materiellen Strafrechts verbunden sind. Außer der allgemeinen Einführung richtet er seine Achtsamkeit vor allem auf

die Haltung des strafrechtlichen Kollegiums des Höchsten Gericht der Slowakischen Republik R 44/2017, die sich der Beziehung der Schuldklärung des Angeklagten und allgemeinen entlastenden Umständen widmet, gerade mit Sicht auf das Grundsatz des Verbots der doppelten Zuzählung.

Kľúčové slová: trestný čin, zásada *ne bis in idem*, zásada zákazu dvojitého pričítania, vyhlásenie obžalovaného o vine, všeobecne poľahčujúce okolnosti

Keywords: criminal offense, *ne bis in idem* principle, the principle of prohibition of double addition, statement of guilt of accused, generally mitigating circumstances

Schlüsselbegriffe: die Straftat, des Grundsatzes *ne bis in idem*, das Grundsatz des Verbots der doppelten Zuzählung, der Schuldklärung, allgemeinen entlastenden Umständen

Všeobecnejšie úvodom

Ak vyslovíme v rovine trestnoprávnej teórie *ne bis in idem*, uvedené spojenie vytvára rozsiahle konotácie. Či už na uvedené nahliadame priezorom trestného práva hmotného alebo trestného práva procesného, do úvahy prichádzajú rôzne línie, prostredníctvom ktorých je možné na predmetnú zásadu trestného práva nahliadať. Pritom vôbec nie je potrebné pripomínať fakt, že dopady hmotnoprávne a procesnoprávne sa diametrálne odlišujú.

Predkladaný príspevok je, ako už vyplýva zo samotného názvu, venovaný autorom vymedzenej roviny zásady *ne bis in idem* v ponímaní hmotnoprávnom. Hoci si to nemusíme uvedomovať, dosah danej zásady je možné badať aj na miestach, na ktorých nemusia byť na prvý pohľad pre adresáta zreteľne viditeľné. Za takýto prípad si dovoľíme považovať aj situáciu dopadov hmotnoprávnej línie zásady *ne bis in idem* na priznanie obvineného. Za základný moment, ktorý prispel k motivácii vyhotoviť predkladaný príspevok je možné považovať stanovisko Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyššieho súdu SR“) č. 44/2017, ktoré sa v samotnom základe obsahovo dotýkalo posúdenia otázky možnosti, resp. nemožnosti, priznania poľahčujúcich okolností v zmysle § 36 písm. n.) a písm. l.)¹ zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

---

¹ Uvedené ustanovenie § 36 písm. l.) a písm. n.) Trestného zákona znie: „Poľahčujúcou okolnosťou je to, že páchatel' ...l) priznal sa k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval, ...n) napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom....“.

(ďalej len „Trestný zákon“ alebo „TZ“) v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo písm. c.)² zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“ alebo „TPor“). Ako z načrtnutého vyplýva, základná otázka, hoci smeruje do pozitívnoprávnej úpravy hmotného práva, výrazné súvzťažnosti vznikajú primárne vo vzťahu s ustanovením Trestného poriadku.

Hoci ide o tému pomere špecifickú, systematicky je potrebné vystavať príspevok na poznatkoch všeobecných.³ Zásada *ne bis in idem* je v podmienkach trestného práva jednou zo zásad nosných, najznámejších a prakticky aj najvýznamnejších, táto je však spravidla spájaná najmä s dosahom procesnoprávnym. Odraz vo sfére trestného práva hmotného je často opomínaný, resp. je mu venovaný minimálny priestor. Samotná podstata danej kategórie predstavuje stav, kedy môže byť určitý znak (resp. okolnosť) determinantom konania (v širšom zmysle slova), resp. jeho závažnosti, v individuálnom prípade práve raz. Nejde však len o doktrínou namodifikovaný mechanizmus, daná zásada je súčasťou pozitívnoprávnej úpravy Trestného zákona, konkrétne v rámci § 38 ods. 1.⁴ Nejde o stav v prístupe Slovenskej republiky špeciálny a ojedinelý, obdobný prístup volia spravidla aj geopoliticky blízke štáty, samozrejme, svojou podobou čo sa konkrétností týka sa daný inštitút v tej ktorej právnej úprave líši.

Systematicky je daná zásada zaradená pochopiteľne do časti všeobecnej, presnejšie v druhej hlave, druhom diele Trestného zákona v rámci zásad spojených s ukladaním sankcií. Napriek tomu, že daný paragraf nie je priamo pomenovaný, v doktríne nesie názov skôr opisný, a to pomer poľahčujúcich a pritažujúcich okolností. Takto zvolené pomenovanie by však obsahovo predmetný paragraf nevyčerpávalo, keďže tento zahŕňa v základoch aj otázky spojené s riešením recidívy, najmä teda pokiaľ ide o proces ukladania sankcií. Hoci by sa to mohlo zdať

² Predmetné ustanovenie § 257 ods. 1 písm. b.) a písm. c.) Trestného poriadku znie: „*Po prednesení obžaloby predseda senátu poučí obžalovaného o jeho práve urobiť niektoré z vyhlásení, že ... b) je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, c) nepopiera spáchanie skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe.*“.

³ Týmto sa autor venoval v pomerne nedávnej dobe, k tomu pozri príspevok z Mířnikov. MIHÁLIK, S. Hmotnoprávne aspekty zásady *ne bis in idem*. In Mířniky práva v stredoeurópskom priestore 2018, Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov 12.4. – 14.4.2018. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018. s. 424-433. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/milniky_zborniky_2011_2018/Zbornik_Milniky_2018.pdf.

⁴ Dotknuté ustanovenie znie: „*Na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, pritažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.*“.

nepotrebné, aj sledovanie systematického zaradenia je pre plné ucho-
penie tej ktorej právnej kategórie potrebné, v predkladanom príspevku
v rámci argumentácie poukážeme aj na to, že samotný význam zásady
dvojitého pričítania je širší, ako by sa mohlo z daného pozitívnopráv-
neho ustanovenia zdať.

Zásada vlastná v procese ukladania trestov predstavuje v zmysle
spomenutého ustanovenia § 38 ods. 1 TZ postup, v rámci ktorého je
možné posudzovať vplyv jednotlivých okolností vyskytujúcich sa
v príčinnom deji na druh a výmeru trestu (ako osôb fyzických, tak aj
právnických). Platí, že v podstate nemá ani tak vplyv v procese výberu
najvhodnejšieho trestu, spolupôsobí však pri výbere konkrétnej výmery
(samozrejme za plného súladu so zásadou zákonnosti a individualizácie
trestu). Zákonodarca teda v rovine abstraktnej správne počíta s prípadmi
možnej konkurencie nenáhodne vybraných okolností v individuálnom
prípade. Pritom stanovené platí ako pre okolnosti priťažujúce, tak aj pre
okolnosti poľahčujúce.⁵ Účelom je potom zabrániť tomu, aby nebola
nejaká okolnosť napr. pričítaná najskôr ako znak základnej skutkovej
podstaty trestného činu a následne ako okolnosť podmieňujúca použitie
vyššej trestnej sadzby (príkladom takejto aplikácie môže byť napr. abso-
lútne vylúčenie kvalifikovania skutku ako § 212 ods. 2 písm. a.), ods.
4 písm. b.) TZ s poukazom na § 138 písm. e.) TZ vzhľadom na to, že
znak vlámania by tu bol pričítaný ako okolnosť páchatelovi priťažujúca
dvakrát). Pokiaľ ide o samotný prístup k tomu, v akej postupnosti má
byť na dané okolnosti prihliadané, platí, že určitá okolnosť má byť pou-
žitá primárne ako znak trestného činu, ak toto možné nie je, až následne
ako kvalifikačný znak, ak ale nie je možné ani dané, až potom je prí-
pustné na určitú skutočnosť prihliadnuť ako na poľahčujúcu, resp. pri-
ťažujúcu okolnosť.⁶ Uvedené nie je priamo obsahom pozitívnej úpravy,
dokonca načrtnutá postupnosť nerespektuje poradie okolností v rámci
§ 38 ods. 1 TZ, je skôr výsledkom doktrinálneho výkladu predmetného
ustanovenia Trestného zákona doplneného o generálnejšie názory vedy
trestného práva. Navyše ide o nanajvyš logické riešenie, aplikáciou kto-
rého sa dosiahne stav, v rámci ktorého nebude určitá okolnosť pričítaná
páchatelovi viacnásobne. Aj keď sa môže daný koncept zdať nanajvyš
prehľadný, v praxi spôsobuje problémy aj v dnešnej dobe, nami zvolené
predmetné stanovisko Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu
SR ponúka len riešenie partikulárne, pre problematiku špecifickú (a to
s ohľadom na priznanie páchatel'a, procesne obžalovaného).

⁵ K tomu pozri napr. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J, ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon
všeobecná časť: komentár 1. diel (§ 1-143). Praha: C. H. Beck, 2010, s. 300 a nasl.

⁶ Tamtiež, s. 301.

Pozitívnoprávny podklad zásady zákazu dvojitého pričítania pracuje primárne so vzťahom zákonného znaku trestného činu a iných okolností. v prvom rade, v zmysle systematiky ustanovenia, ide o okolnosti priťažujúce a poľahčujúce, ktoré sú taxatívne stanovené v zmysle § 36, resp. 37 TZ. Vzhľadom na uvedené by nemal byť problém s ich identifikáciou, v konkrétnom prípade sa však môže orgán aplikujúci právo ľahko dostať do situácie, kedy bude otázne, či je nejaká okolnosť podraditeľná pod zákonodarcom stanovené prípady. Za takejto situácie zohráva úlohu predovšetkým výklad vychádzajúci ako z doktríny, tak aj z rozhodovacej činnosti. Český zákonodarca dokonca pristúpil v rámci poľahčujúcich a priťažujúcich okolností k výpočtu demonštratívneho, čo prináša na jednej strane flexibilitu, na strane druhej je v negatívnej miere narúšaná právna istota. Výpočet okolností § 38 ods. 1 TZ je doplnený ešte o okolnosti podmieňujúce uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby a okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby. Čo sa teda vlastne snažil daným ustanovením zákonodarca podchytiť, o konkurencii akých znakov hovorí? Hoci ich pomerne jasne identifikuje, je potrebné uviesť, že zákonodarca má na mysli riešenie prípadnej konkurencie v rovine širšej, čo potvrdzuje aj rozhodovacia prax.⁷ Na uvedené poukážeme aj v nasledujúcom texte príspevku.

1. Recentná rozhodovacia prax v otázke zákazu dvojitého pričítania vo vzťahu k priznaniu obvineného

Význam predmetnej otázky narástol v poslednej dobe najmä z dôvodu rôznorodosti aplikačných prístupov súdov, na čo v konkrétnostiach reagovalo už niekoľkokrát spomenuté stanovisko Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR. V súlade s uvedeným je však potrebné dodať, že problém nijakým spôsobom nevzniká z uhlu pohľadu zakvalifikovania skutku (resp. v spojení s určitým druhom trestného činu), problematicky sa javí predovšetkým proces sankcionovania, t.j. vo sfére páchatel'a, najmä teda s ohľadom na to, aké všetky konotácie by mali byť spojené s priznaním sa páchatel'a (teda vyhlásením obžalovaného o vine). V praxi sme totiž boli svedkami prístupov fakticky odlišných.

Na strane jednej je možné pracovať s uznesením Najvyššieho súdu SR z 25. októbra 2016, sp. zn. 4 Tdo 63/2016, ktoré hoci sa samo o sebe dotýkalo odmietnutia dovolania obžalovaného J.R., zaujímavý je pre-

---

⁷ K tomu pozri napr. R 11/2015 a 116/2012.

dovšetkým aplikačný prístup k otázke zákazu dvojitého pričítania vo vzťahu k priznaniu obvineného na jednotlivých stupňoch rozhodovania. Samotný skutkový stav nie je pre účely predmetného príspevku rozhodujúci, poukážeme len na aspekty relevantné pre kvalifikáciu skutku a následný prístup súdu. V predmetnej veci bol obvinený J. R. rozsudkom Okresného súdu Prievidza z 29. apríla 2015, sp. zn. 3T/33/2015, uznaný za vinného zo spáchania zločinu porušovania domovej slobody v zmysle § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a.), ods. 3 písm. a.) TZ (s poukazom na § 138 písm. d.) TZ a s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e.) TZ v spojení s § 127 ods. 3 TZ). Za uvedený skutok mu bol v zmysle § 194 ods. 3 TZ s použitím § 42 ods. 1 TZ, § 41 ods. 2 TZ, § 36 písm. l.) TZ, § 37 písm. h.), písm. m.) TZ, § 38 ods. 4 TZ (prevažujúci pomer príťažujúcich okolností) uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 56 mesiacov. Okresný súd Prievidza teda v predmetnej veci identifikoval v procese sankcionovania jednu všeobecne poľahčujúcu okolnosť, a to, že sa páchatel' k spáchaniu trestného činu priznal a trestný čin úprimne oľutoval (poukazujeme na kumulatívnu konštrukciu predmetnej všeobecne poľahčujúcej okolnosti, k čomu sa vyjadríme v texte nižšie). Z hľadiska hmotnoprávných prejavov zásady *ne bis in idem* začala byť predmetná kauza zaujímavá najmä v rámci odvolacieho konania. V rámci uvedeného, Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 16. novembra 2015, sp. zn. 23To/70/2015, na základe odvolania obvineného, zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v Prievidzi vo výroku o treste a výroku o zrušení skoršieho rozsudku a obvineného odsúdil na základe nezmeneného výroku o vine v zmysle § 194 ods. 3 TZ s použitím § 36 písm. l.), písm. n.) TZ, § 37 písm. h.), písm. m.) TZ, § 38 ods. 2 TZ (vyrovnaný pomer príťažujúcich a poľahčujúcich okolností), § 42 ods. 1 TZ, § 41 ods. 2 TZ k súhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 50 mesiacov. Za nezmenených okolností sme sa teda v rámci posúdenia odvolacím súdom dostali do stavu, kde Krajský súd v Trenčíne identifikoval v procese sankcionovania až dve všeobecne poľahčujúce okolnosti, okrem toho, že sa páchatel' k spáchaniu trestného činu priznal a trestný čin úprimne oľutoval v zmysle § 36 písm. l.), aj to, že páchatel' napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom v zmysle písm. n.) posledného spomenutého ustanovenia Trestného zákona.

Na uvedený postup, v rámci ktorého bol odlišným spôsobom posúdený pomer všeobecne poľahčujúcich a všeobecne príťažujúcich okolností (je však na danom mieste rovnako potrebné uviesť, že odlišné posúdenie pomeru poľahčujúcich a príťažujúcich okolností je z hľadiska komparácie konania v prvom stupni a konania o odvolaní javom pomerne častým, v danom prípade ide o situáciu zaujímavú najmä s ohľadom na dosah na zásadu zákazu dvojitého pričítania) reagovala

Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerka spravodlivosti SR“) podaním dovolania v zmysle § 369 ods. 1 TPor proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. novembra 2015, sp. zn. 23To/70/2015. Základným predmetom jej dovolania bol fakt, že rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne (konkrétne použitím § 36 ods. n.) TZ a § 38 ods. 2 TZ) bol porušený zákon v prospech obvineného J.R. Ministerka spravodlivosti SR odôvodnila svoje dovolanie najmä na fakte, že za daného skutkového stavu v individuálnom prípade nesúhlasí s kumulatívnym priznaním všeobecne poľahčujúcich okolností aj v zmysle § 36 písm. l.) TZ, aj v zmysle § 36 písm. n.) TZ. Nemožnosť kumulatívneho použitia spomenutých poľahčujúcich okolností bola ministerkou namietaná v danom prípade, nepracovala s nemožnosťou použitia *en bloc* (teda, že by sa svojou povahou vzájomne vylučovali absolútne). Táto vychádzala najmä z toho, že pokiaľ súd akceptuje priznanie sa páchatel'a ako všeobecnú poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ (samozrejme za kumulatívneho predpokladu vyžadovaného predmetným ustanovením, že páchatel' trestný čin úprimne oľutoval), nie je možné a správne vyhodnotiť samotný akt priznania sa páchatel'a ako poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. n.) TZ, teda že páchatel' napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti. V podstate sa stotožňujeme s jej argumentáciou, že „*napomáhanie pri objasňovaní trestnej činnosti [si] vyžaduje aktívnejšiu účasť páchatel'a, ako samotné priznanie sa k spáchaniu trestného činu*“.⁸ Rozhodujúce pritom je, že v rámci odvolacieho konania neboli súdom uvádzané ďalšie aktivity obvineného, v ktorých by bolo možné badať aktívnu pomoc príslušným orgánom pri objasnení trestnej činnosti, *ergo* ktoré by odôvodňovali použitie predmetnej poľahčujúcej okolnosti. Ministerka spravodlivosti SR ako dovolateľka poukazovala rovnako na fakt, že priznanie poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. l.) TZ bolo využité najmä v súvislosti s vyhlásením obvineného v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor. Za predpokladu, že obvinený neprispel inak k objasneniu trestnej činnosti ako svojím priznaním, nie je možné v zmysle názoru dovolateľky jeho vyhlásenie, že je vinný v zmysle § 257 ods. 1 Tpor, zarátat' ako dve poľahčujúce okolnosti, teda jedna skutočnosť daného druhu nemôže obsahovo naplňať poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l.) TZ a zároveň v zmysle § 36 písm. n.) TZ. Ministerka spravodlivosti v predmetnom dovolaní tiež narážala na fakt, že obvinený J.R. nijakým spôsobom nepomáhal orgánom činným v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) pri objasňovaní trestnej činnosti

⁸ K tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2016, sp. zn. 4 Tdo 63/2016.

pred tým, ako bol „zistený a opozaný ako páchatel' trestného činu“. Samotný dopad použitia poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. n.) TZ za daných okolností tkvie podľa názoru dovolateľky v tom, že ak daná okolnosť vychádzala z vyhlásenia obvineného v zmysle § 257 ods. 1 TPor, že je vinný (rovnako ako poľahčujúca okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ, čo vyplýva zo zápisnice z odvolacieho konania), došlo k porušeniu zásady zákazu dvojitého pričítania, ktorá pôsobí aj v prípade, ak by bolo takéto dvojité pričítanie vykonané v prospech páchatel'a. Nezákonným použitím poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n.) TZ vznikla situácia, keď odvolací súd neukladal obvinenému trest odňatia slobody v zmysle § 38 ods. 4 TZ (ak prevažujú priťažujúce okolnosti), ale za použitia § 38 ods. 2 TZ, kedy pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností bol rovnaký. Nesprávne skutkové zistenia a závery odvolacieho súdu vo vzťahu k poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n.) TZ mali za následok, že obvinenému J. R. bol uložený trest odňatia slobody v nižšej výmere (konkrétne 50 mesiacov). Trest odňatia slobody mal byť za správneho použitia pomeru poľahčujúcich a priťažujúcich okolností podľa názoru dovolateľky uložený v sadzbe od 56 mesiacov (za použitia § 38 ods. 4 TZ) až 8 rokov. Dovolaťka konštatovala, že uvedeným postupom porušil odvolací súd Trestný zákon v ustanovení § 36 písm. n.) TZ a § 38 ods. 2 TZ v prospech obvineného, čím bol naplnený dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. h.) TPor, § 371 ods. 1 písm. i.) TPor a § 371 ods. 3 TPor. Dovolaťka s odkazom na § 371 ods. 5 TPor považovala takýto postup za zásadné ovplyvnenie postavenia obvineného, pretože mu bol uložený trest kratší prinajmenšom o 6 mesiacov. Dovolaťka preto navrhovala, aby Najvyšší súd SR v súvislosti s napadnutým rozsudkom Krajského súdu Trenčín konštatoval, že vo výroku o treste bol porušený Trestný zákon v prospech obvineného v ustanovení § 36 písm. n.) TZ a § 38 ods. 2 TZ, následne aby zrušil tento rozsudok vo výroku o treste (ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené uznesenie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad) a aby prikázal odvolaciemu súdu, aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

V rámci predmetnej veci sa Najvyšší súd SR v dovolacom konaní s takouto argumentáciou dovolateľky nestotožnil. Argumentoval tým, že pokiaľ hovoríme o aktivite obvineného v súvislosti s napomáhaním na objasňovaní trestnej činnosti, nie je nevyhnutné, aby pomáhal bezpodmienečne všetkým do úvahy prichádzajúcim orgánom v rámci procesu objasňovania trestnej činnosti (teda aj OČTK, aj súdu). Najvyšší súd SR vychádzal najmä z relevancie a významu postoja obžalovaného v priebehu súdneho konania, a to najmä z dôvodu kontradiktórnosti. Vychádzali napríklad z toho, že ak už dôjde k vyhláseniu obžalovaného

o vine (v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor), dokazovanie sa v tom rozsahu, v akom priznal obžalovaný vinu, nevykonáva, dochádza k faktickému prevzatiu dokazovania z konania prípravného. „V rámci súdneho konania podľa § 257 ods. 5 TPor; po priznaní viny páchatelom (obžalovaným) sa postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 aj písm. h.) TPor; t. j., že súd pred rozhodovaním o prijatí alebo neprijatí vyhlásenia obžalovaného podľa § 257 ods. 1 TPor formou otázok zisťuje, či sa obžalovaný „dobrovoľne priznáva a uznáva vinu za spáchaný skutok, ktorý sa v obžalobe kvalifikuje ako trestný čin“, čím pri kladnej odpovedi napĺňa podmienku uvedenú v § 36 písm. n.) TZ.“⁹ Práve uvedené bolo podľa Najvyššieho súdu SR v danom prípade argumentom, ktorý odôvodňuje správnosť priznania poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. n.) TZ, a teda, že uvedený prístup nie je nijakým spôsobom v rozpore so zásadou zákazu dvojitého pričítania (samozrejme rešpektujúc predpoklad, že nepriznanie viny, resp. popretie trestnej činnosti, nemôže byť brané pre osobu obvineného v jeho neprospech, bez ohľadu na štádium trestného konania, teda ani v konaní prípravnom). Najvyšší súd SR s ohľadom na daný prípad konštatoval, že predmetné poľahčujúce okolnosti v zmysle § 36 písm. l.) a n.) TZ môžu byť zohľadnené aj kumulatívne, a to na základe jednej skutočnosti, ktorou je vyhlásenie obžalovaného v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor (opätovne zdôrazňujeme, že nešlo o posudzovanie vylúčenia kumulatívneho použitia predmetných poľahčujúcich okolností *en bloc*). „Poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. n.) TZ, ktorá je zohľadnená po postupe v zmysle § 257 ods. 7 TPor sa stáva v určitom zmysle kvalifikovanou okolnosťou, majúcou za následok možnosť nevykonania dokazovania v určitom rozsahu na hlavnom pojednávaní. Umožnenie takéhoto zjednodušeného postupu v konaní súdu je potrebné potom nepochybne považovať za napomáhanie súdu pri objasňovaní trestnej činnosti.“¹⁰ Inými slovami je možné konštatovať, že použitie poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. n.) TZ neneguje za danej situácie naplnenie poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. l.) TZ. Týmto však nenaznačujeme automatické spoločné použitie oboch poľahčujúcich okolností v každom jednom prípade, stačí načrtnúť situáciu, v zmysle ktorej síce páchatel prizná spáchanie trestného činu (a úprimne ho oľutuje), avšak neskôr v súdnom konaní neurobí vyhlásenie obžalovaného v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor (*ergo* nesplní podmienky pre zjednodušený postup, čím nenapomáha v objasnení trestnej činnosti).

⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2016, sp. zn. 4 Tdo 63/2016.

¹⁰ Tamtiež.

Druhým, pre účely komparácie základným rozhodnutím, je rozsudok Najvyššieho súdu SR z 15. apríla 2015, sp. zn. 3 To 3/2015 o odvolaní prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obžalovaných Š.F. a S.F. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 15. decembra 2014, sp. zn. BB-4T 30/2014. V rámci uvedeného rozhodol Najvyšší súd SR tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e.), ods. 2 TPor prvostupňový rozsudok zrušil vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu vo vzťahu k obžalovanému Š.F. a obžalovanej S.F., a na základe § 322 ods. 3 TPor ich sám odsúdil k nasledovným trestom: obžalovaného Š.F. v zmysle § 336a ods. 2 TZ s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. l.) TZ (páchateľ sa k trestnému činu priznal a úprimne ho oľutoval), § 37 písm. m.) TZ na trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov; obžalovanú S.F. v zmysle § 336a ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. l.), § 37 písm. m.) TZ na trest odňatia slobody v trvaní 4 mesiacov. V rámci konania na prvom stupni bol Špecializovaným trestným súdom, pracovisko Banská Bystrica, obom obžalovaným uložený trest vo výmere 4 mesiace, voči predmetnému rozhodnutia podala prokurátorka odvolanie čo do výroku o treste v neprospech oboch obžalovaných. Je potrebné uviesť, že hoci sa v oboch prípadoch stotožnila s výrokom o uznání viny u oboch obžalovaných, u ktorých bolo prijaté vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) TPor, uložené tresty považovala za neprímerane mierne, uvádzala, že v oboch prípadoch mali byť uložené nepodmienečné tresty odňatia slobody na hornej hranici trestnej sadzby (v jednom prípade išlo o viacnásobného recidivistu). Obžalovaní naopak narážali na fakt, že v rámci konania boli plne nápomocní, napomáhali pri objasňovaní trestnej činnosti, rovnako na fakt, že k trestnému činu sa priznali. Ako je však z rozhodnutia viditeľné, Najvyšší súd SR v danom prípade akceptoval len poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ, nie kumulatívne aj v zmysle písm. n.) (ako tomu bolo v predchádzajúcom načrtnutom prípade). K uvedenému riešeniu sa Najvyšší súd SR priklonil napriek tomu, že „na hlavnom pojednávaní v prvom stupni (pozn. 15. decembra 2014) obaja obžalovaní, v súlade s ustanovením § 257 ods. 1 písm. a.), písm. b.), písm. c.), ods. 2, ods. 3 TPor vyhlásili, že sú vinní zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Následne samosudkyňa v súlade s ustanovením § 257 ods. 5 TPor postupovala primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c.), písm. d.), písm. f.), písm. g.) a písm. h.) TPor a zároveň obžalovaných poučila, že súdom prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c.) TPor. Samosudkyňa uznesením podľa § 257 ods. 7 TPor vyhlásenie obžalovaných prijala a zároveň podľa

§ 257 ods. 8 TPor vyhlásila, že dokazovanie v rozsahu, v akom sa obžalovaní priznali k spáchaniu skutku, sa nevykoná, súd vykoná len dôkazy súvisiace s výrokom o treste¹¹. V kontraste s uznesením Najvyššieho súdu SR z 25. októbra 2016, sp. zn. 4 Tdo 63/2016 však poľahčujúcu okolnosť spočívajúcu obsahovo v napomáhaní objasňovania trestnej činnosti príslušným orgánom nepriznal, naopak, obom obžalovaným bola priznaná všeobecná poľahčujúca okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ, teda, že sa priznali k spáchaniu trestného činu (a tento kumulatívne úprimne oľutovali). Najvyšší súd SR ako súd odvolací teda v konečnom dôsledku v predmetnom prípade nekonštatoval nesprávne použitie ustanovení o pričítaní všeobecných poľahčujúcich a prítážujúcich okolností, naopak konštatoval, že súd prvého stupňa pri ukladaní trestov dostatočne neprihliadol na všetky zásady významné pre ukládanie trestov a na účel trestu tak, ako vyplývajú z ustanovení § 34, § 36, § 37, § 38 Trestného zákona, čo malo za následok, že uložené tresty sú neprimerane mierne (uvedené však nie je z hľadiska predmetu príspevku relevantné, preto sa tomu nebudeme ďalej venovať).

2. Stanovisko Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR č. 44/2017

V súlade s uvedenými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR teda vznikol diskurz o použiteľnosti predmetných poľahčujúcich okolností (v zmysle § 36 písm. l.) a n.) TZ) v spojitosti s vyhlásením obžalovaného podľa § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor. Vzhľadom na rozdielnosť rozhodovacej činnosti sa dostala do pozornosti otázka, ktorý postup by mal byť považovaný za správny, teda či je vôbec kumulatívne použitie predmetných poľahčujúcich okolností pre takýto prípad prípustné, či môžu byť takto kumulatívne použité. Najzákladnejšia otázka bola aj s ohľadom na predmet príspevku položená v tom zmysle, či nie je postup pričítania oboch poľahčujúcich okolností obžalovanému na základe jeho vyhlásenia o vine (bez ďalšieho aktívneho prístupu obžalovaného k objasňovaniu trestnej činnosti) v rozpore so zásadou zákazu dvojitého pričítania, teda zásady *ne bis in idem* v hmotnoprávnom ponímaní. Ak sa pozrieme na vybrané rozhodnutia, ktoré sú vzhľadom na sledované atribúty v kontraste, prvé rozhodnutie (teda prvý možný prístup) je plne Najvyšším súdom SR vyargumentované, obsahuje východiská, prečo by malo byť práve dané riešenie tým správnym. Na strane druhej, druhé

¹¹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. apríla 2015, sp. zn. 3 To 3/2015.

nami vybrané rozhodnutie vychádza z prísneho zákazu duplicitného zohľadnenia vyhlásenia obžalovaného o vine ako dvoch rozdielnych poľahčujúcich okolností, zrejme je potrebné prihliadať aj na fakt (ktorý predmetné smerovanie argumentácie jednoznačne podporuje), že aktivita páchatel'a (procesne obvineného či obžalovaného) by mala byť daná už v rámci konania prípravného, pokiaľ teda chceme hovoriť o napomáhaní v spojitosti s objasňovaním trestnej činnosti.

Práve z dôvodu existencie predmetného diskurzu sa k danej veci vyjadrilo Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR, ktoré sa v rámci stanoviska č. 44/2017 venovalo: „*Zjednoteniu [prístupov] v otázke možnosti / nemožnosti priznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. n.) a písm. l.) TZ v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznání viny podľa § 257 ods. 1 písm. b.) alebo písm. c.) Trestného poriadku*“. Na základe uvedeného boli prijaté 4 právne vety, ktoré hoci boli jednoznačne koncipované širšie, vo svojich súvislostiach sa dotýkali práve hmotnoprávných dopadov zásady *ne bis in idem*. Je však potrebné poukázať na fakt, že Najvyšší súd SR v podstate neprijal (mechanicky a absolútne) ani jedno z načrtnutých riešení, ktoré sa v minulosti kontrastne objavili v rámci jeho rozhodovacej činnosti. Ani jedno z týchto riešení teda neprijal za všeobecne aplikačne prípustné riešenie, naopak, všeobecnú aplikačnú schému sám v rámci právnych viet definoval.

V samotnej podstate predmetné stanovisko deklaruje, podľa nás nadmieru správne, že samotné priznanie sa páchatel'a (máme na mysli prostredníctvom vyhlásenia obžalovaného o vine v zmysle § 257 ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor) nemôže automaticky napĺňať poľahčujúcu okolnosť, že páchatel' napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti (v zmysle § 36 písm. n.) TZ), na strane druhej nastoľuje dané stanovisko postup, ktorý umožňuje zohľadniť vyhlásenie o vine obžalovaného iným spôsobom, ktorý je výkladovo jednoznačne oveľa akceptovateľnejší.

Prvá z právnych viet znie: „*Súd po podaní obžaloby rozhoduje spor medzi obžalobou a obhajobou podľa pravidiel kontradiktórneho procesu – objasňovanie (v zmysle zistenia skutkového stavu veci) je doménou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Preto samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n.) Trestného zákona.*“. Pre účely príspevku je rozhodujúcou časťou danej právnej vety jej záver, ktorý jednoznačne konštatuje, že samotné priznanie páchatel'a nemôže automaticky napĺňať všeobecne poľahčujúcu okolnosť, že páchatel' napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti. Uvedené teda platí extenzívnejšie, nie len vo vzťahu k vyhláseniu obžalovaného o vine v zmysle § 257

ods. 1 písm. b.) alebo c.) TPor, ale vo vzťahu k priznaniu sa páchatel'a ako takému (napríklad vo vzťahu k riadnej výpovedi obžalovaného). Argumentačným základom je v danom príspevku už spomenutý § 38 ods. 1 TZ, ktorý ustanovuje striktnú nemožnosť duplicitného prihliadnutia na tú istú okolnosť, uvedené potom platí ako vo vzťahu k okolnosti, ktorá je v neprospech páchatel'a, takisto aj k okolnosti, ktorá je v jeho prospech. Predmetné ustanovenie je potrebné vnímať v tom zmysle, že je aplikovateľné ako vo vzťahu ku kategóriám rovnakým (napríklad v prípade viacerých všeobecne poľahčujúcich okolností), tak aj vo vzťahu k prípustným kategóriám navzájom, a to všetko na základe extenzívneho naformulovania dotknutého ustanovenia Trestného zákona. Priznanie sa je teda potrebné vnímať ako poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ (ale len za kumulatívneho naplnenia znaku, že páchatel' trestný čin úprimne oľutoval, keďže konštrukčne je daná poľahčujúca okolnosť zákonodarcom takto koncipovaná). Aby bolo možné zohľadniť v prospech páchatel'a (procesne ako obvineného či obžalovaného) aj poľahčujúcu okolnosť podľa písmena n.) naposledy označeného ustanovenia, „*musí k samotnému priznaniu sa páchatel'a pristúpiť uvedenie údajov, ktoré umožňujú vytvoriť si komplexnejší obraz o okolnostiach činu, o účasti ďalších osôb na jeho spáchaní, poprípade aktívna účasť obvineného na iných dôkazných úkonoch, než je jeho výsluch (rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, preverka výpovede na mieste činu). Taká súčinnosť musí byť poskytnutá orgánom prípravného konania, nakoľko už tie musia objasniť čin (a to aj procesným dokazovaním, vedeným v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, nie len „operatívne“) do tej miery, aby mohla byť podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste. ...Zdvojené (ďalšie) použitie určitej (faktickej) okolnosti ako (právne) poľahčujúcej (alebo priťažujúcej) okolnosti je teda podmienené určitým obsahovo – novým prvkom, ktorý presahuje podstatu prvého z oboch posúdení“¹², teda presahuje samotné priznanie sa.*

Druhá z predmetných právnych viet sa venuje všeobecne poľahčujúcej okolnosti v zmysle § 36 písm. l.) TZ, konkrétne znie: „*Poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l.) TZ predpokladá okrem priznania sa páchatel'a aj úprimné oľutovanie trestného činu. Či k takému oľutovaniu došlo, je potrebné posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu, vrátane procesných prejavov páchatel'a (procesne ako obžalovaného) po prijatí vyhlásenia o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b.), c.) TPor (najmä pri využití práva záverečnej reči a posledného slova).“*. Z uvedeného vyplýva, že samotný akt priznania sa nenapĺňa všeobecne

¹² K tomu pozri argumentáciu uvedenú v R 44/2017.

poľahčujúcu okolnosť v zmysle posledného menovaného ustanovenia, pri vyhlásení obžalovaného o vine totiž nie je procesný priestor na úprimné oľutovanie činu (uvedené je však možné badať z inej procesnej aktivity a prejavov obžalovaného). v tomto smere má predmetná právna veta dostatočný výpovedný charakter a treba len dodať, že vyhlásenie obžalovaného o nepopretí spáchania činu (§ 257 ods. 1 písm. c.) TPor), ak ho súd prijme, sa bude v zmysle § 257 ods. 4 TPor pre potreby ďalšieho konania a rozhodnutia považovať za priznanie spáchania skutku (§ 257 ods. 1 písm. b.) TPor). Obe vyhlásenia majú teda zásadne rovnaké právne účinky.

Tretia a štvrtá právna veta spolu bezprostredne súvisia, tretia právna veta sa na účely štvrtej právnej vety zaoberá možnosťou použitia analógie v trestnom práve hmotnom, teda pri aplikácii Trestného zákona. Objasňuje, v ktorom smere je analógia neprípustná a v ktorom ju je naopak možné a potrebné použiť – teda za predpokladu, ak zákon výslovne nepokrýva určitú situáciu a jej riešenie ponúka iný, podobný zákonný inštitút. Táto znie: „*Analógia je pri aplikácii Trestného zákona neprípustná v zmysle rozširovania podmienok trestnosti činu nad rámec zákona. v iných smeroch je prípustná, ak v prospech páchatel'a odstraňuje medzeru v zákone a zodpovedá zmyslu a významu riešenej otázky vo vzťahu k analogicky použitému ustanoveniu.*“. Už na prvé prečítanie má zjavnú výpovednú hodnotu, ku ktorej Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR pri jej koncipovaní účelovo smerovalo. Štvrtá, a teda posledná z predmetných právnych viet, sa dotýka nastolenia už spomenutého postupu (na základe analógie v prospech páchatel'a), ktorý umožňuje zohľadniť vyhlásenie o vine obžalovaného iným, prijateľnejším spôsobom. Táto znie: „*Ak možno páchatel'ovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods. 2 písm. d.), ods. 4 Trestného zákona, teda v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (teda nie obligatórne) naposledy označené ustanovenie per analogiam a pri použití argumentu a minori ad maior (od menšieho k väčšiemu) použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods. 1 písm. b.), c.) Trestného poriadku (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel' (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu.*“. Predmetná právna veta teda rieši otázku možného (nie obligatórneho) zvýhodnenia páchatel'a (procesne obžalovaného), ktorý uznal vinu a súd jeho vyhlásenie prijal. Aj v danom prípade sa domnievame, že predmetná právna veta má opätovne samostatnú výpovednú hodnotu. Najvyšší súd SR v rámci svojej argumentácie v predmetnom stanovisku uvádza, že „*je potom*

namieste, aby súd po prijatí vyhlásenia obžalovaného o vine (rovnako právne rovnocenného vyhlásenia o nepopretí spáchania činu) mal možnosť (nie povinnosť) pristúpiť na báze analógie k mimoriadnemu zníženiu trestu za rovnakých podmienok, ako pri schválení dohody o vine a treste. Dokonca, keďže ide o uznanie viny bez garancie alebo predpokladu určitého (pre obžalovaného priaznivého) rozhodnutia o treste, možnosť mimoriadne znížiť trest je tu ešte dôvodnejšia. Ide o procesnú logiku vzdania sa práva na (kompletné) súdne konanie, v rámci ktorej je vhodné a vecne správne umožniť mimoriadne zmiernenie trestu.“. Za takéhoto prípadného postupu je potom potrebné rovnako uviesť, že na dotknuté priznanie sa páchatel'a (uznanie viny alebo nepopretie spáchania činu), ak je spojené s úprimným oľutovaním činu, je možné prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. l.) TZ, a to napriek použitiu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. „Je tomu tak preto, že poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l.) TZ integruje aj iný (ďalší) obsahový prvok, resp. (dokonca) trest sa mimoriadne znižuje na základe podobnej, ale kvalitatívne odlišnej okolnosti – vytvorenia možnosti obvineným (obžalovaným) pre zjednodušený procesný postup (podobne je tomu pri dohode o vine a treste). Nejde teda o blokáciu z hľadiska ustanovenia § 38 ods. 1 Trestného zákona medzi poľahčujúcou okolnosťou a okolnosťou, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby.“¹³ Na základe uvedeného preto neprichádza do úvahy rozpor predmetného postupu so zásadou zákazu dvojitého pričítania.

Použitá literatúra

1. BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J, ZÁHORA, J. a kol. 2010. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár – I. diel*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck. 1106 s. ISBN 978-80-7400-324-0.
2. MIHÁLIK, S. Hmotnoprávne aspekty zásady ne bis in idem. In *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2018, Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedec-kých pracovníkov 12.4. – 14.4.2018*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018. s. 424-433. ISBN 978-80-7160-484-6. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/milniky_zborniky_2011_2018/Zbornik_Milniky_2018.pdf.
3. R 116/2012.
4. R 11/2015.
5. R 44/2017.

---

¹³ K tomu pozri R 44/2017.

6. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. apríla 2015, sp. zn. 3 To 3/2015.
7. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2016, sp. zn. 4 Tdo 63/2016.
8. Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
9. Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.